

15. Finančné zdroje P. Získavanie vlastného kapitálu z externých a interných zdrojov. Formy získavania cudzieho kapitálu.

Podnik na financovanie svojej činnosti môže využívať širokú škálu finančných zdrojov.

Finančné potreby P môžeme z hľadiska príčin ich vzniku členiť na:

- **potreby vznikajúce pri založení podniku**
- **potreby vznikajúce pri činnosti a ďalšom rozvoji podniku** – ďalší rozvoj podniku je podmienený zvyšovaním kapitálu. Zdrojmi môžu byť:
 - *dodatočné vklady vlastníkov* (v a.s. ďalšia emisia akcií, v iných právnych formách zvýšenie vkladu spoločníkov)
 - *vnútorné zdroje* zahŕňajúce zisk po zdanení znížený o podiely vyplatené vlastníkom, a odpisy HIM a NIM (odpisy neznamenajú prírastok kapitálu, len uvoľnenie jeho časti v peňažnej forme; používajú sa spravidla na obnovu IM, príp. s ďalšími zdrojmi uvoľnenými reštrukturalizáciou podnikového majetku na alokáciu zodpovedajúcu rozvojovým zámerom podniku)
 - *prírastky podnikových záväzkov*, predovšetkým záväzkov dlhodobých a strednodobých

FINANČNÉ ZDROJE podniku môžeme členiť z rôznych hľadísk, pričom každé nám bližšie charakterizuje istú stránku ich pôsobenia v podniku.

- a) podľa účelu, na ktorý sú určené, získava podnik finančné zdroje ako kapitál alebo ako peniaze:
 - **FZ ako kapitál** – ak zdroje slúžia na zriadenie, rozšírenie, modernizáciu alebo iné zveľadenie podniku, investujú sa, vkladajú sa teda do podniku na trvalo alebo dlhodobo. Podnik ich spravidla získava na kapitálovom trhu.
 - **FZ ako peniaze** – slúžia na zabezpečenie platobnej schopnosti a likvidity P v priebehu jeho hospodárenia, uspokojujú iba dočasnú, spravidla krátkodobú finančnú potrebu, a získavajú sa na peňažnom trhu
- b) z časového hľadiska:
 - **FZ k dispozícii na neobmedzený čas (trvalo)** – takýto charakter má ZI podniku získavané pôvodnými a dodatočnými vkladmi vlastníkov a samofinancovaním
 - **dlhodobé FZ** – zdroje získavané úverovou formou. Spravidla sa podrobnejšie členia na dlhodobé záväzky (so splatnosťou nad 4 až 6 r) a strednodobé záväzky (so splatnosťou 1 až 4 r).
 - **krátkodobé FZ** – rôzne druhy úverových zdrojov s lehotou splatnosti do 1 roka
- c) z hľadiska vlastníctva:
 - **vlastné FZ** – interné zdroje, pôvodné a dodatočné vklady vlastníkov. Všetky tieto zdroje má podnik trvalo k dispozícii, vytvárajú jeho vlastné imanie, t.j. ZI, fondy, v ktorých sa postupne kumulujú vnútorné podnikové zdroje venované na jeho rozvoj (kapitálov fondy a fondy zo zisku), ako aj ešte nerozdelený zisk.
 - **cudzie FZ** – zahŕňajú všetky druhy úverov, pôžičiek a záväzkov (vrátane stálych a nestálych pasív), príp. aj nenávratnú finančnú pomoc, ktorú poskytuje podniku ŠR, účelové fondy a nadácie.
- d) podľa zdroja, z ktorého do podniku finančné zdroje plynú:
 - **externé FZ** – všetky zdroje plynúce do podniku od iných subjektov, t. z. všetky druhy úverov a pôžičiek, dotácie, ale aj pôvodné a dodatočné vklady vlastníkov
 - **interné FZ** – zisk po zdanení znížený o dividendy, odpisy z IM a zdroje uvoľňované pri zmenách majetkovej a finančnej štruktúry

Základným vnútorným zdrojom financovania sú **zisky** a **odpisy**. Čím je vyšší zisk, tým väčšie má firma zdroje na svoj rast. V a. s. je to nerozdelený zisk.

Odpisy predstavujú hodnotu opotrebovaných kapitálových statkov, ktorá sa vytvára na ich náhradu, môže sa však použiť aj na rozšírenie kapitálových statkov. Štát určuje mieru amortizácie. Čím je ekonomika vyspelejšia, tým viac odpisov využíva na rozšírenie kapitálových statkov. Urýchlená amortizácia umožňuje sústrediť väčšiu časť odpisov v oveľa kratšej dobe, ako zodpovedá fyzickému opotrebeniu. Keď sa rast

firmy uskutočňuje z vnútorných zdrojov, hovoríme o tzv. **samofinancovaní**. Výskumy ukazujú, že s rastom veľkosti P zvyšuje sa podiel financovania z vnútorných zdrojov.

Vonkajšími zdrojmi financovania sú pôžičky z banky alebo priamo od držiteľov peňazí prostredníctvom vydania obligácií alebo emisie nových akcií.

Veľké a.s. využívajú viac financovanie z vlastných zdrojov, relatívne menšie firmy sú odkázané viac na vonkajšie zdroje (najmä na bankový úver). Významným činiteľom, ktorý ovplyvňuje rozhodnutie o spôsobe financovania, je daňová politika štátu.

Vzájomné vzťahy rozoberaných pohľadov na finančné zdroje sú zobrazené v tabuľke:

	Finančné zdroje					
	Zisk	Odpisy	Vklady vlastníkov	Finančná pomoc	Dlhodobé a strednodobé úvery a záväzky	Krátkodobé úvery a záväzky
Podľa času	trvalé				dlhodobé	krátkodobé
Podľa zdroja	interné		externé			
Podľa vlastníctva	vlastné			cudzie		

Finančné zdroje podniku môžeme rozdeliť na 3 základné skupiny:

1. VLASTNÉ ZDROJE:

- základné imanie** – tvorí sa vkladmi vlastníkov alebo upisovaním akcií v nominálnej cene. Tvorí v podstate pevnú časť vlastného imania, ktorá vzniká najmä pri založení spoločnosti. Meniť sa môže len so súhlasom spoločníkov alebo valného zhromaždenia a.s. Jeho veľkosť je daná právnymi predpismi (Obchodný zákonník), mala by zodpovedať trvalej potrebe vlastného kapitálu, ktorá vyplýva z potreba stáleho majetku a trvalej časti obežného majetku. V prípade vykazovania straty, ktorá sa neuhradí inou formou, dochádza k zníženiu ZI.
- kapitálové fondy** – možno sem zaradiť najmä emisné ážio (časť uznaných vkladov, ktorými sa nezvyšuje ZI kapitálovej spoločnosti, tvorí sa prebytkom emisnej ceny nad NH akcie), fondy tvorené z darov, dotácií na nadobudnutie stáleho majetku, vklady spoločníkov, ktorými sa nezvyšuje ZI a pod.
- fondy zo zisku** – majú charakter tzv. zákonných fondov (ako zákonný rezervný fond, ktorý sa musí tvoriť v s.r.o. a v a.s., a nedeliteľný fond, ktorý sa tvorí v družstve), alebo charakter dobrovoľný (vznikajú na základe spoločenskej zmluvy, stanov, rozhodnutia VZ a pod.)
- HV minulých rokov** – vystupuje v podobe nerozdeleného zisku, teda zisku, ktorý nebol použitý na prídely do fondov alebo na dividendy a previedol sa do ďalšieho obdobia
- HV bežného účtovného obdobia** – podlieha schvaľovaciemu konaniu obchodnej spoločnosti alebo družstva, preto sa do doby jeho rozdelenia eviduje na účte „HV v schvaľovacom konaní“. Časť z neho sa zvyčajne rozdeľuje aj mimo podniku vo forme dividend, podielov na HV a pod.

2. CUDZIE ZDROJE:

- rezervy** – tvoria sa na vrub nákladov podniku (znižujú vykazovaný zisk). Predstavujú čiastky peňazí, ktoré bude musieť podnik v budúcnosti vydať, ide teda o budúce záväzky (napr. rezervy na opravy HIM, na úhradu kurzových strát a pod.). Z dôvodu záväzkov sú teda cudzími zdrojmi.
- dlhodobé záväzky** – vystupujú vo forme záväzkov z obchodného styku po dobu dlhšiu ako 1 rok. Patria sem emitované obligácie, dlhodobé zálohy od odberateľov, dlhodobé zmenky na úhradu a pod.
- krátkodobé záväzky** – predstavujú záväzky voči dodávateľom po dobu kratšiu ako 1 rok, krátkodobé zmenky na úhradu, krátkodobé zálohy od odberateľov, záväzky voči zamestnancom, voči inštitúciám sociálneho zabezpečenia, voči spoločníkom, štátu a pod.
- bankové úvery a výpomoci** – zahrňujú dlhodobé úvery s lehotou splatnosti dlhšou ako 1 rok, bežné krátkodobé úvery, úvery na eskontované zmenky, ako aj krátkodobé finančné výpomoci (emitované krátkodobé obligácie, komerčné CP a pod.)

3. **OSTATNÉ PASÍVA** – zachytávajú najmä zostatky výdavkov budúcich období, zostatky výnosov budúcich období a kurzové rozdiely